

Mál nr. 14/2025**Nafn málskotsaðila (M)****Nafn varnaraðila (V)****Heiti váttryggingar: Slysáttrygging ökumanns og eiganda.****Skráningarnúmer ökutækis (A)****Takmörkun ábyrgðar váttryggingafélags. Stórkostlegt gáleysi. Frestur til lögfræðilegra aðgerða.****Gögn.**

1. Málskot móttakið 8. janúar 2025, ásamt fylgiskjöllum.
2. Bréf V dags. 6. febrúar 2025, ásamt skilmálum.

Málsatvik.

Fram kemur í málskoti að M hafi lent í umferðarslysi hinn 8. febrúar 2024, þegar hann ók bifreið sinni A, út af Vesturlandsvegi austan við Korputorg. Í slysinu varð M fyrir líkamstjóni. Samkvæmt fyrirliggjandi lögregluskýrslu sáu vitni ekkert athugavert við aksturslag bifreiðarinnar áður en henni var skynlega ekið út af veginum. Tekin var framburðarskýrsla af M þar sem fram kemur að hann hafi verið að aka á um 80 km/klst. suður Vesturlandsveg þegar hann missti stýrið og beygði til hægri. Kvaðst hann hafa verið að leita að flösku sem datt á gólfíð og undir bremsuna, svo hann óvart beygði til hægri. Á bráðamóttöku var tekið blóðsýni úr M. Samkvæmt niðurstöðu matsgerðar rannsóknarstofu Háskóla Íslands í lyfja- og eiturefnafræði (RLE) mældist í blóði M, 1,9 ng/ml af Tetrahýdrókannabínóli. Samkvæmt matsgerðinni taldist M óhæfur til þess að stjórna ökutæki örugglega þegar sýnið var tekið, sbr. 50. gr. umferðarlaga nr. 77/2019.

M hefur gert kröfu um bætur úr slysáttryggingu ökumanns og eiganda bifreiðarinnar A hjá V. Með bréfi V, dags. 29. febrúar 2024, var bótaréttur M skertur að fullu úr tryggingunni á grundvelli 90. gr. laga um váttryggingarsamninga nr. 30/2004 (vsl.) og 19. gr. almennra skilmála V. Jafnframt var talið að M hefði með háttsemi sinni brotið gegn varúðarreglu greinar 4.2. í skilmálum ökutækjatrýggingar V.

M byggir í fyrsta lagi á því í málskoti sínu að ekki séu orsakatengsl á milli þess litla magns af kannabis sem mældist í blóði hans og slyssins. Telur M ljóst að orsök slyssins hafi verið sú gáleysislega háttsemi hans að teygja sig eftir flösku þegar hann var að keyra bifreiðina við krefjandi aðstæður sem leiddi til þess að hann ók beint út af veginum. Vitni að slysinu hafi staðfest að ekkert athugavert hafi verið við aksturslag M í aðdraganda slyssins og að bifreiðinni hafi skyndilega verið ekið út af veginum. Þá byggir M á því að V hafi glatað rétti sínum til að bera fyrir sig að M hafi sýnt af sér stórkostlegt gáleysi með því að teygja sig eftir flösku, sbr. 1. mgr. 94. gr. vsl. V hafði vitneskju um þessi atvik frá 27. febrúar 2024 þegar því barst frumskýrsla lögreglu. V hafi borið að tilgreina allar ástæður fyrir skerðingu bóta strax í bréfi sínu þann 29. febrúar 2024. Þar sem það var ekki gert hafi V glatað rétti sínum til að bera fyrir sig atvikin, sbr. 2. mgr. 94. gr. vsl. Verði ekki fallist á framangreind sjónarmið óskar M eftir endurskoðun á hlutfalli skerðingar.

Í bréfi V til nefndarinnar kemur fram að óumdeilt sé að M hafi verið undir áhrifum kannabis og að samkvæmt niðurstöðu matsgerðar hafi hann verið óhæfur til þess að stjórna ökutækinu örugglega af þeirri ástæðu. Þannig liggi fyrir fullnægjandi sönnun á ástandi ökumanns og að orsakatengsl séu milli ástands ökumanns og tjónsins. M hafi gefið lögreglu þá skýringu að hann hafi verið að teygja sig eftir flösku eftir að hann hafi væntanlega fengið vitneskju um grun lögreglu um að hann hafi verið að aka undir áhrifum vímuefna. Af dómaframkvæmd leiði að sönnunarbyrði um að atvik sem verði ekki rakið til óumdeilda staðreynda í málum s.s. réttindaleysi og ölvunar- eða fíkniefnaakstur, hvíli á þeim sem heldur því fram að slysið sé tilkomið af öðrum orsökum, sbr. dóma Hæstaréttar í málum nr. 357/2000 og 202/2015. M hafi ekki tekist sú sönnun. Tjóninu hafi verið valdið með háttsemi sem telst til stórkostlegs gáleysis M og því beri að fella bótarétt M niður að fullu, sbr. 90. gr. vsl. og 19. gr. almennra skilmála V þar sem fram komi að lækka eða fella megi niður ábyrgð félagsins hafi váttryggður valdið váttryggingaratburði með stórkostlegu gáleysi. Með háttsemi sinni hafi M brotið gegn skráðum háttæmisreglum umferðarlaga nr. 77/2019. Ber þar að nefna 1. mgr. 48. gr., 1. mgr. 50. gr. og 2. mgr. 50. gr. umferðarlaga. M hafi sjálfviljugur neytt fíkniefna og sjálfviljugur tekið að sér stjórn ökutækisins. Þá hafi M einnig brotið gegn skýrri varúðarreglu sem fram komi í grein 4.2 skilmála váttryggingarinnar. Var ökumanni skylt að fara eftir varúðarreglunni þar sem fram komi að ökumaður skuli ekki vera undir

áhrifum áfengis, ávana- eða fíkniefna við notkun ökutækis né annarra örvandi eða deyfandi efna. V mótmaelir því að hafa borið að tilgreina allar þær ástæður fyrir skerðingu bóta strax í afstöðubréfi, dags. 29. febrúar 2024. Í fyrsta lagi hafi V talið ósannað að slysið væri að rekja til þess að M hefði verið að teygja sig eftir flösku. Í öðru lagi sé orðalag ákvæðis 94. gr. vsl. ekki þannig að það setji þá kröfu á tryggingafélag að það þurfi að lista upp með tæmandi hætti öll þau atvik sem leiði til skerðingar eða niðurfellingar á bótarétti.

Álit.

Í máli þessu er í fyrsta lagi tekist á um hvort tilkynning V um að það ætli sér að bera fyrir sig rétt til takmörkunar á ábyrgð sé of seint fram komin. Í 1. mgr. 94. gr. laga um vátryggingarsamninga nr. 30/1994 kemur fram að ef félag hyggist bera fyrir sig að það sé samkvæmt ákvæðum kaflans laust úr ábyrgð að öllu leyti eða að hluta skuli það tilkynna vátryggingartaka eða þeim sem rétt á til vátryggingarbóta skriflega um afstöðu sína. Enn fremur kemur fram að tilkynningin skuli send án ástæðulauss dráttar eftir að félagið vissi um þau atvik sem veita því heimild til að beita rétti sínum samkvæmt ákvæðinu. V upplýsti M í bréfi dags. 29. febrúar 2024 að það hefði í hyggju að fella bótarétt M niður að fullu úr slysathyggingu ökumanns og eiganda, þar sem tjónið verði rakið til stórkostlegs gáleysis. Var það gert tveimur dögum eftir að V barst lögregluskýrsla vegna tjónsins. Framangreint ákvæði vsl. verður ekki skýrt á þann veg að í slíku bréfi þurfi V með tæmandi hætti að tilgreina allar mögulegar ástæður niðurfellingar bóta. Verður því ekki talið að V hafi tilkynnt M of seint þá afstöðu sína að hann hafi sýnt af sér stórkostlegt gáleysi með því að teygja sig eftir flösku.

Víkur þá að því hvort M hafi sýnt af sér stórkostlegt gáleysi umrætt sinn. Samkvæmt 1. mgr. 90. gr. vsl. má lækka eða fella niður ábyrgð félagsins ef vátryggður hefur valdið því af stórkostlegu gáleysi að vátryggingaratburður varð eða afleiðingar hans urðu meiri en ella hefðu orðið og við úrlausn þess skuli litið til sakar vátryggðs, hvernig vátryggingaratburður bar að, hvort vátryggður var undir áhrifum áfengis eða fíkniefna sem hann hafði sjálfviljugur neytt og atvika að öðru leyti. Ljóst er að fyrrgreint lagaákvæði býður upp á nokkurt mat og þarf að skoða atvik í hverju máli fyrir sig.

Kveðið er á um það í 1. mgr. 50. gr. umferðarlaga nr. 77/2019 að enginn megi stjórna eða reyna að stjórna vélknúnu ökutæki ef hann er undir áhrifum ávana- og fíkniefna sem bönnuð eru á íslensku yfirráðasvæði samkvæmt lögum um ávana- og fíkniefni og reglugerðum settum samkvæmt þeim. Samkvæmt 2. mgr. sömu greinar telst ökumaður vera undir áhrifum ávana- og fíkniefna mælist slík efni í blóði hans. Fyrir liggur matsgerð rannsóknarstofu Háskóla Íslands í lyfja- og eitrefnafræði þar sem fram kemur að í blóði M mældist 1,9 ng/ml af Tetrahýdrókannabínóli. Samkvæmt matsgerðinni taldist M óhæfur til þess að stjórna ökutæki örugglega. Löggjafinn er skýr með þá afstöðu sína að fíkniefni sem mælast í blóði ökumanna hafi bein áhrif á aksturshæfni þeirra. Auk þess að aka undir áhrifum fíkniefna ók M ók bifreið sinni eftir Vesturlandsvegi á um 80 km/klst. og ákvað við þær aðstæður að beygja sig eftir flösku á gólfinu og líta þannig af veginum með þeim afleiðingum að hann ók út af veginum. Er það mat nefndarinnar að M hafi sýnt af sér stórkostlegt gáleysi umrætt sinn og að V sé heimilt að takmarka ábyrgð sína að fullu.

Niðurstaða.

M á ekki rétt til bóta vegna líkamstjóns úr slysathyggingu ökumanns og eiganda bifreiðarinnar A hjá V.

Reykjavík, 4. mars 2025.
rafræn undirskrift

Guðmundur Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir